

Emissiehandel vraagt om alternatieven

Interview met Bert den Ouden, CEO van de energiebeurs

De strijd tegen klimaatverandering verloopt slecht. Ondanks de stagnatie van de economische groei in de wereld steeg de uitstoot van kooldioxide en andere broeikasgassen. Het belangrijkste instrument van de Europese Unie om de emissies van CO₂ te beperken, de handel in emissierechten (ETS), heeft voorlopig niet de beoogde uitwerking. Hoe trekken we dit systeem weer vlot? Bert den Ouden, CEO van de energiebeurs APX, geeft zijn visie.

Milieu heeft nu een prijs

“Ik vond het twintig jaar geleden echt een positieve gedachte dat men milieueffecten in een marktprijs wilde uitdrukken. Die gedachte die aan de basis van het huidige systeem ligt en de intentie om dat wereldwijd voor elkaar te krijgen vind ik echt bijzonder goed. Maar of het daadwerkelijk gaat lukken is een andere vraag.”

Keihard door plafond – of er juist ver onder

“Probleem van het huidige systeem is dat het zo verschrikkelijk afhankelijk is van de economische conjunctuur. Snel groeiende economieën zoals China en India zouden keihard door het plafond van de maximum CO₂-grens knallen. Reductie is dan alleen mogelijk door ingrijpen in de conjunctuur zelf. Dat wil je natuurlijk niet. Die snel groei-

ende economieën zullen ook niet makkelijk voor een dergelijk systeem tekenen, wat de diverse mislukte milieuconferenties ook aantonen. Aan de andere kant werkt het systeem ook niet bij een economie die in het slop zit, zoals in Europa. Hier daalt de CO₂-prijs, omdat er een overvloed aan rechten is waardoor je niet eens aan het plafond komt. Als stimulans voor energiebesparing mist het momenteel zijn doel. Het systeem is op zich nobel, maar het werkt zo niet.”

Plafond aanpassen of efficiëntie verbeteren

“Er zijn vele manieren om hier iets aan te doen. Van belang is vooral dat we daarbij openstaan voor discussies over alle mogelijke alternatieven voor verbeteringen met behoud van de doelen. Ik zie zelf twee veel-

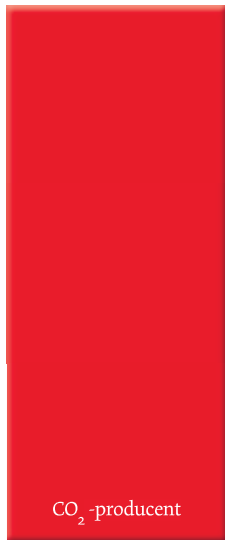
belovende mogelijkheden om het ETS-systeem te verbeteren. Je kan het plafond aanpassen al naar gelang de economische conjunctuur: voor landen met grote economische groei verhoog je het plafond, voor landen waar de economie in het slop zit verlaag je het plafond. Dit systeem ligt dicht bij het huidige systeem, maar roept veel debat op over wat onder een ‘toelaatbare economische groei’ wordt verstaan. Een alternatief is het door VEMW bepleite, CO₂-efficiëntie-systeem, oorspronkelijk bedacht door DSM. Hierbij wordt de CO₂-uitstoot van een proces vergeleken met een zelfde proces met een efficiëntere CO₂-uitstoot. Een centrale met hoge CO₂/kWh uitstoot wordt bijvoorbeeld vergeleken met een CO₂-efficiënte centrale als een gascentrale met warmtekrachtkoppeling, of een kolencentrale bijgestookt met biomassa. Wie slechter presteert dan de benchmark moet CO₂-rechten kopen. Wie beter presteert kan zijn CO₂-rechten verkopen. Zo ontstaat een markt met vraag en aanbod, waarbij de vervuilende eenheid betaalt voor de schonere eenheid. Centraal hierin staat de CO₂-efficiënte prestatie van een proces centraal. En dat is waar het om te doen is.”

CV Bert den Ouden

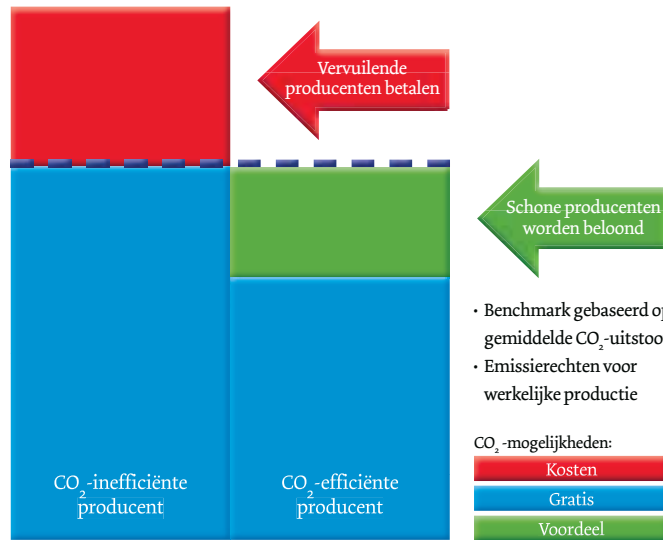
Fysicus Den Ouden werkt vanaf 1981 als milieuconsultant en adviseert over energiebesparing, windenergie en WKK. Vanaf 1987 werkt hij als beleidsmedewerker bij het ministerie van Economische Zaken op de beleidsterreinen CO₂-reductie, WKK en duurzame energie. Ook is hij betrokken bij de liberalisering van de elektriciteitsmarkt, vanaf 1997 bij de Vereniging van Energiebedrijven in Nederland (EnergieNed). Hier onderzoekt hij de mogelijkheden voor de oprichting van een elektriciteitsbeurs, wat uiteindelijk in 1999 leidt tot de oprichting van APX. Den Ouden wordt de eerste CEO van deze beurs die in de loop der jaren steeds verder wordt uitgebreid met andere landen (Engeland, België) en ook gas en futures.

Huidig ETS-systeem

Rechten kopen voor alle emissies

- Producenten betalen naar gelang CO₂-uitstoot
- Geen beloning voor schone producenten

CO₂-efficiënt ETS-systeem Rechten kopen voor inefficiënte emissies
Rechten krijgen voor efficiënte emissies

- Benchmark gebaseerd op gemiddelde CO₂-uitstoot
- Emissierechten voor werkelijke productie

Toelichting**CO₂-efficiënt ETS-systeem**

Het door VEMW bepleite CO₂-efficiënte ETS-systeem belooft schone producenten en stimuleert vervuilende producenten om hun CO₂-uitstoot te reduceren. Het maximumniveau van CO₂-uitstoot wordt bepaald door de gemiddelde CO₂-uitstoot, volgend uit een producenten- of sectorbenchmark, én de werkelijke productie. Producenten die er beter in slagen hun uitstoot te beperken, kunnen hun overtollige rechten verkopen aan degenen die ze nodig hebben. De uitstoot blijft binnen de perken en de markt doet zijn werk.

Bij het huidige ETS-systeem is het maximumniveau van CO₂-uitstoot gebaseerd op productie uit het verleden, het zogenoemde 'grandfathering'. Omdat EU-landen in het verleden te veel emissierechten gratis hebben uitgedeeld, is het aanbod te groot. Door de crisis en de daarmee gepaard gaande dalende productie, is een overvloed aan emissierechten ontstaan. Van een marktwerking is totaal geen sprake. De prijs is volledig ingestort en een efficiëntieprikkel ontbreekt.

Gelijk speelveld

"Het idee van conjunctuurcorrectie ligt dichterbij het huidige systeem, maar het mooie aan het door VEMW bepleite systeem is, is dat het al bekend is. Het wordt al gebruikt bij het oplossen van het probleem van carbon leakage.

Daarnaast kunnen ook snel groeiende landen dit systeem toepassen. Alle landen krijgen dezelfde kansen en de CO₂-prijs is overal dezelfde. Het verstoort de internationale concurrentie niet. Je krijgt automatisch een gelijk speelveld. Die eeuwige discussie over internationale concurrentie waarbij rijke landen tegenover arme landen staan is dus niet nodig. Ik denk dat hiermee de consensus bij internationale klimaatconferenties makkelijker kan worden."

Theorie of praktijk

"Ten opzichte van het handhaven van een wereldwijd emissieplafond lijkt het door VEMW bepleite systeem misschien een achteruitgang. Maar in de praktijk kan het juist beter uitpakken, omdat je eerder internationale consensus krijgt. Door die benchmark in de tijd dan neerwaarts bij te stellen kun je dat oorspronkelijke plafond toch weer halen. Je doet het dan alleen indirect. Je kunt bijvoorbeeld met elkaar afspreken dat je in 2020 ergens wilt staan en dat kan je steeds verder aanscherpen."

Prosument

"Of een CO₂-efficiëntiesysteem alleen voor producenten of alleen voor consumenten moet gelden

vind ik moeilijk om een uitspraak over te doen

Als beurs discrimineren wij niet. Het moet gewoon werken. En wat is tegenwoordig een producent en wat een consument. Wij spreken ook wel van de prosumer: de chemische industrie die elektriciteit verkoopt, de WKK-installatie bij de tuinder, de micro-WKK in de woning. Noem maar op. Het gaat om de hoeveelheid CO₂ per opgewekte kWh. Het gaat om de efficiëntie, niet om de positie in de markt of de grootte van de opwekking."

Voor wereldwijd klimaat

"Het was ooit de bedoeling dat andere landen mee zouden doen. Daarvoor moeten we wel zelf een goed werkend systeem hebben, een perspectief bieden. Het gekke feit doet zich echter nu voor dat men constateert dat het huidige systeem niet werkt, maar dat men niet bereid is alternatieven te overwegen. We doen dit niet alleen voor Europa. We doen dit om wereldwijd navolging te krijgen, voor een wereldwijde klimaatverbetering. Als anderen betere ideeën hebben hou ik mij warm aanbevolen, graag zelfs, maar we kunnen ons niet permitteren om alternatieven af te doen als radicaal of niet passend. Daarvoor is het té belangrijk."

